

Zelfmoord

Suïcidaal gedrag als aparte stoornis? Dat verziekt vrije keus

Psychiater Damiaan Denys en psycholoog André Aleman pleiten ervoor om zelfmoord als aparte stoornis op te nemen. Daarmee kan onderzoek, preventie en behandeling verder worden geholpen (Wetenschappsbijlage, 24/25 mei). Als leek in de psychiatrie geloof ik dat meteen.

Toch lopen de rillingen mij over de rug. Ik zie voor me hoe mensen hun laatste mogelijkheid tot het uiten van vrije wil wordt ontnomen, door als geestesziek te worden aangemerkt wanneer ze de ultieme uiting van protest maken. De gedetineerden in Guantanamo Bay, de Congolees die al drie jaar als gevangene vastzit, de uitgeprocedeerde asielzoeker die nergens heen kan. Deze mensen zitten vast in een systeem waarin de overheid almachtig is en het enige overgebleven middel om te protesteren lijkt te bestaan uit het bewust kiezen voor de mogelijkheid te sterven.

De autoriteiten willen meestal met man en macht voorkomen dat de hongerstaker sterft. Vorig jaar werd door de Raad van State nog geadviseerd dat hongerstakers in vreemdelingendetentie onder omstandigheden dwangmatig gevoed mogen worden (Brief 15 mei 2013). Artsen hebben echter afgesproken bij wilsbekwame hongerstakers niet mee te werken aan dwang-

voeding (World Medical Association, Verklaring van Malta).

Dus vrees ik een situatie waarin een overheid kan stellen dat deze personen aan een psychiatrische stoornis lijden, omdat zij gedrag vertonen dat kan leiden tot de dood. Het vaststellen van een psychiatrische stoornis is weliswaar niet voldoende om iemand wilsonbekwaam te verklaren, het is wel een belangrijke stap in die richting.

Ik besef dat Denys en Aleman niet doelen op hongerstakers, euthanasie-patiënten en anderen die bewust kiezen voor de mogelijkheid te sterven. Er is ook een verschil tussen iemand die de dood als doel heeft en een hongerstaker die het risico van sterven aanvaardt. Maar het probleem van dergelijke etiketten is dat zij eenvoudig misbruikt worden; met het DSM-handboek in de hand zouden autoriteiten in de toekomst kunnen zeggen: zie je wel, deze man dreigt zichzelf te doden, hij heeft de stoornis 'suïcidaal gedrag'.

Behandel suïcidaal gedrag als onderdeel van de depressie, de schizofrenie. Onderzoek gemeenschappelijke facetten van suïcidaal gedrag bij psychiatrische patiënten. Maar maak van het gedrag zelf geen stoornis. Daarmee verziekt je mensen hun laatste vrije keus.

Tamara Buruma Amsterdam